

M U Z E J I   H R V A T S K O G   Z A G O R J A
G A L E R I J A   A N T U N A   A U G U S T I N Č I Ć A

Simpozij

TEZAURUS SKULPTURE

Klanjec, 25. – 27. listopada 2023.

KNJIGA SAŽETAKA

Organizator

MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA
GALERIJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA

Trg Antuna Mihanovića 10, 49290 Klanjec

+ 385 (0)49 550 343; 550 093

gaa@mhz.hr • www.gaa.mhz.hr

Organizacijski odbor

NATAŠA IVANČEVIĆ

IRENA KRAŠEVAC

BOŽIDAR PEJKOVIĆ

DAVORIN VUJČIĆ

GORAN ZLODI

Realizacija

Sanja Broz

Nadica Horvatin

Božidar Pejković

Igor Siročić

Petra Šoltić

Davorin Vujčić

Robert Žitnik

Održavanje Simpozija novčano je potpomoglo
Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

Simpozij
TEZAURUS SKULPTURE
Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića
KLANJEC, 25. – 27. X. 2023.

25. listopada 2023.

7 – 19

26. listopada 2023.

23 – 35

27. listopada 2023.

39 – 42

25. LISTOPADA – dopodne

ZORAN SVRTAN

Opet tezaurus...

7

JELENA BALOG VOJAK

Korištenje nadziranog nazivlja u muzejskom okruženju

8

ALEKSANDRA VLATKOVIĆ

Od kartoteka i klasifikacije termina prema tezaursu etnografskih muzejskih predmeta

9

LANA KRIŽAJ

Metodologija izrade tezaurusa graditeljske baštine

10

ANA ŠVERKO

Ilustrirani hrvatski pojmovnik klasične arhitekture (KLAS)

11

SINIŠA RUNJAČ

Smještanje Pojmovnika klasične arhitekture (KLAS) u širi kontekst hrvatske terminološke djelatnosti i digitalno okruženje

12

25. LISTOPADA – popodne

GORAN ZLODI

Suradnički model doprinosa hrvatskom terminologijom Gettyjevom Tezaurusu za umjetnost i arhitekturu

13

DALIBOR PRANČEVIĆ

U nastajanju: pojmovnik moderne skulpture u Hrvatskoj

14

JASMINA FUČKAN

Mapiranje pojmova na primjeru Zbirke kiparstva Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu

15

ANTONIJA DEJANOVIĆ

Tezaurusi, skulptura i glazbeni instrumenti: problemi, pitanja i relacije

16

ANA KANIŠKI

Tezaurus knjige »Skulptura na otvorenom u Varaždinu«

17

TIHANA BOBAN

Klasifikacija skulptura prema načinu izvedbe na primjerima umjetnina iz Zbirke hrvatskoga kiparstva od XIX. do XX. stoljeća

18

FILIP TURKOVIĆ-KRNJAK

Terminologija vrste, materijala i tehnika suvremene skulpture kroz primjere s Trijenala hrvatskoga kiparstva

19

Opet tezaurus ...

ZORAN SVRTAN

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

U proteklih tridesetak godina korištenja računalnih programa za obradu muzejske građe napredovali smo od »pametnog pisaćeg stroja« do sofisticiranih sustava koji nam olakšavaju svakodnevni rad.

U sljedećem nam se razvojnom koraku nameće potreba za dijeljenjem znanja i omogućavanjem uporabe normiranih pojmova organiziranih u razne strukovne rječnike i tezauruse, a koji bi bili dostupni na jednom, središnjem mjestu.

Za to nam je potrebna suradnja autora računalnih programa za obradu muzejske građe i dokumentacije, muzejskih stručnjaka, kustosa, dokumentarista i informatičara, koji bi činili razvojni tim, a poslije i strukovne redakcije, te naravno – volja, vrijeme i financiranje.

KLJUČNE RJEČI: lista, kontrolirana lista, normirana lista, strukovni rječnik, tezaurus, suradnja, javna dostupnost

Korištenje nadziranog nazivlja u muzejskom okružju

JELENA BALOG VOJAK

Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

Informatizacija muzeja potaknula je potrebu za izradom standardiziranog pojmovnika kao preduvjeta za njezinu kvalitetnu provedbu. U izlaganju se razmatra uloga i važnost kontroliranog nazivlja pri obradi muzejske građe ili dokumentacije, kako se može pristupiti izradi nadziranog nazivlja u aplikaciji za obradu muzejske građe te koja je razlika između tezaurusa i kontroliranog nazivlja. Ključna promjena u pristupu obradi muzejske građe dogodila se s informatizacijom. Ipak, glavni je problem korištenje (ili izostanak) standardiziranog pojmovnika kao ključnog preduvjeta za njezinu provedbu. Važnost strukturiranog nazivlja i standardizacije upisa u računalnoj obradi građe pokazala se vrlo brzo. Naime, računalna obrada muzejske građe trebala bi omogućiti brz i jednostavan pristup informacijama o muzejskoj građi korisniku bez informatičkog znanja. No, osnovni problem unosa i pretraživanja podataka upravo je nepostojanje jedinstvenog standardiziranog nazivlja za predmete i druge pojmove koji bi trebali biti jednoznačni i međusobno usklađeni, bez čega je nemoguće ostvariti kvalitetnu bazu podataka i njezino pretraživanje. Važan je pomak u standardizaciji opisa muzejske građe objava *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* 2021. godine. Cilj KAM-a je standardizirati podatke o građi u baštinskim ustanovama, kako bi se određena vrsta građe mogla jednoznačno identificirati i opisati, neovisno o tome u kojoj je ustanovi smještena. Sljedeći je ključni korak široka implementacija KAM-a u (muzejskoj) zajednici. U izlaganju se donose statistički podaci o upotrebi kontroliranog nazivlja u hrvatskim muzejima. Potrebno je pritom imati na umu da mnogi muzeji u Hrvatskoj imaju malo zaposlenika i često nemaju osobu zaduženu za kontrolu nazivlja. Unatoč tome, svjesni važnosti kontrole nazivlja, većina muzeja provodi neki oblik nadzora. Taj podatak ohrabruje i upućuje na veću razinu razumijevanja važnosti upotrebe kontroliranih rječnika i stvaranja tezaurusa u pojedinim područjima.

KLJUČNE RIJEČI: standardizacija, muzeji, obrada građe

Od kartoteka i klasifikacije termina prema tezaurusu etnografskih muzejskih predmeta

ALEKSANDRA VLATKOVIĆ

Etnografski muzej, Zagreb

U izlaganju donosim sažeti prikaz rada na sustavu nazivlja etnografskih muzejskih predmeta. Nastojanje da se strukturira nazivlje muzejskih predmeta u Etnografskom muzeju postoji od samih početaka djelovanja kad su, neposredno nakon osnutka 1919. godine, uvedene pomoćne kartoteke vođene prema vrsti predmeta i lokalitetu za muzejski fundus te za negative, fotoarhiv i dijapozitive. Rad na normiranju muzejskog nazivlja nastavljen je sudjelovanjem Etnografskog muzeja u izradi klasifikacije muzejskih i galerijskih predmeta (1990.) te poslije projektom izrade i razvoja nazivlja za etnografske muzejske predmete na razini Republike Hrvatske, pokrenut preko sustava matičnosti muzeja. Sustav obrade muzejske građe i dokumentacije Etnografski muzej danas vodi u računalnom obliku te se nadzor nazivlja postiže primjenom tezaurusa. Nadzor nazivlja ključan je za pouzdano pretraživanje i pregledavanje građe u svakodnevnom radu kustosa i dokumentarista, a sve više i za krajnje korisnike, što otvara nove izazove vezane za terminologiju (korištenje kolokvijalnih termina i sl.). U tom je smislu Etnografski muzej stekao dragocjena iskustva objavom javnog mrežnog kataloga (<https://katalog.emz.hr/>) i priključenjem projektu eKultura – »Digitalizacija kulturne baštine« u sklopu kojeg su, na portalu projekta (<https://ekultura.hr/>), objavljeni odabrani predmeti muzejskih zbirki. Također, u projektima realizacije virtualnih izložbi stečena su iskustva povezana s višejezičnosti koja se temelji na nazivlju (<http://zbirka-perinic.emz.hr/>; <https://glazbala.emz.hr/hr>).

KLJUČNE RIJEČI: Etnografski muzej, muzejski predmet, muzejska dokumentacija, tezaurus

Metodologija izrade tezaurusa graditeljske baštine

LANA KRIŽAJ

Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Zagreb

Tezaurus graditeljske baštine, čija će metodologija izrade biti predstavljena u sklopu ovog izlaganja, dovršen je 2007. godine i na njemu se od tada nije sustavno radilo.

Nakon temeljito proučene stručne literature i provedenih analiza relevantnih tezaurusa kulturne baštine, na temelju međunarodnih standarda za izradu tezaurusa (ISO 2788:1986, odnosno HRN ISO 2788:1999 i ISO 5694:1985), sastavljena je struktura baze podataka, s pomoću koje su se bili kompilirali i obrađivali pojmovi samog tezaurusa.

Međunarodne norme razlikuju dvije metode gradnje tezaurusa – induktivnu i deduktivnu, a pri izradi ovog tezaurusa istodobno su se primjenjivale obje. Pojmovi koji su uvršteni u tezaurus crpljeni su iz raspoložive konzervatorske dokumentacije, tadašnje računalne baze Središnjeg inventara spomenika kulture te relevantne stručne literature (likovne enciklopedije, leksikoni, rječnici, monografije).

Prema dovoljnom broju prikupljenih, obrađenih te stručno i leksički provjerenih termina, identificirane su najšire kategorije (klase), u koje su zatim razmješteni ostali pojmovi na osnovi svojih logičkih međuodnosa.

Tako je izrađena klasifikacija sa 17 klasa, koja je odmah nakon izrade računalne aplikacije unesena u bazu podataka, a kako su se pridodavali novi pojmovi, početne su klase tijekom rada ponešto modificirane, primjenjujući tako, nakon početne induktivne metode, i deduktivnu metodu.

Kako su se pojmovi prikupljali te leksički i stručno obrađivali, istodobno se uspostavljala semantička mreža, odnosno pojmovi su se smještali u odnose jednakosti te u hijerarhijske i srodne odnose.

Tezaurus sadrži ukupno 809 pojmova, od kojih je 487 deskriptora, 272 nedeskriptora i 50 fasetnih indikatora, nazvanih načelima grupiranja.

KLJUČNE RIJEČI: tezaurus, klasifikacija, deskriptori, nedeskriptor, odnos jednakosti, hijerarhijski odnos, odnos srodnosti

Ilustrirani hrvatski pojmovnik klasične arhitekture (KLAS)

ANA ŠVERKO

Institut za povijest umjetnosti – Centar Cvito Fisković Split, Zagreb – Split

Ilustrirani pojmovnik klasične arhitekture (KLAS) jedan je od temeljnih alata za razumijevanje i proučavanje povijesti arhitekture i umjetnosti. Prvi put u Hrvatskoj sastavlja se takav pojmovnik, ključan za razne stručnjake. Pridruženjem slikovnih prikaza pojmovima stvara se prijeko potrebna temeljna literatura i za sve studente koji se u svojem radu koriste tom, zasad nepreciznom i neusklađenom terminologijom. Taj se pojmovnik zasniva na projektu Instituta za povijest umjetnosti, provedenom pod pokroviteljstvom Hrvatske zaklade za znanost u sklopu programa *Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja* (STR-2019-09-4).

U izlaganju će se prikazati metodologija rada, od uspostave abecedarija i hijerarhije pojmova, pridruživanja pojmovima istovrijednica na engleskom kao referentnom jeziku, ali i na njemačkom, talijanskom, francuskom, a kada je to nužno, na latinskom i grčkom jeziku, do tipološke distinkcije i odabira ilustracija. Objasnit će se odnos terminološke definicije i napomene u KLAS-u te njihove prilagodbe ilustriranom pojmovniku. Sve to bit će poduprto karakterističnim primjerima iz prakse izrade pojmovnika. Istaknut će se nužnost rada u interdisciplinarnom timu pri izradi strukovnih terminoloških sustava te koliko je nužno da stručnjaci za pojedino strukovno područje svladaju terminološke osnove, kako bi se uspostavio kvalitetan pojmovnik.

KLJUČNE RIJEČI: terminologija, klasična arhitektura, ilustrirani pojmovnik, interdisciplinarnost, umjetnost

Smještanje *Pojmovnika klasične arhitekture* (KLAS) u širi kontekst hrvatske terminološke djelatnosti i digitalno okruženje

SINIŠA RUNJAIC

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

Cilj je prezentacije prikazati širi i uži okvir procesa stvaranja prve organizirane terminološke zbirke klasične arhitekture na hrvatskom jeziku u sklopu programa *Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja* (Struna). U prvom dijelu bit će riječ o terminologiji kao znanstvenoj disciplini, potom će se o organizaciji terminološkoga rada govoriti iz perspektive jezične politike općenito, a posebice iz kuta takozvanih »malih jezika«. U drugom se dijelu prikazuje terminološki rad u Hrvatskoj na primjeru terminološke baze Struna, odnosno njezinih 15 godina postojanja. U posljednjem dijelu naglasak će biti na projektu KLAS, odnosno temeljnim odlikama i dosezima projekta stvaranja višejezičnoga pojmovnika klasične arhitekture unutar programa Strune.

Prvotne odlike terminologije kao discipline povezuju se s djelom austrijskoga inženjera, industrijalista i leksikografa Eugena Wüsterera. Osnovne Wüsterove teorijske postavke temelje se na objektivističkom modelu svijeta i nastaje tzv. Bečka terminološka škola, prema kojoj je osnovni cilj i smisao terminološkoga rada normiranje nazivlja. Većina terminoloških baza podataka koje su usmjerene na prikupljanje naziva jednoga jezika još se oslanjaju na ta načela i organiziraju u visterijanskom okviru jer nudi čvrst format i primjeren je ustrojavanju višejezične terminološke baze. Ako govorimo o prikupljanju terminoloških zbirki na nekom jeziku, govorimo o terminološkoj politici kao dijelu jezične politike, a logično je pretpostaviti da postoji razlika između tzv. »velikih« i »malih« jezika.

Važno je napomenuti da Struna također nastaje na temeljima visterijanskog pristupa terminologiji, primarno kao preskriptivna baza radi osiguravanja nedvosmislenosti i propisivanja normiranog nazivlja pri komuniciranju u pojedinim strukama. U taj se okvir smješta i projekt *Pojmovnik klasične arhitekture* (KLAS), dovršen u suradnji stručnjaka povjesničara arhitekture, povjesničara umjetnosti i konzervatora sa stručnjacima jezikoslovcima.

KLJUČNE RIJEČI: terminologija; terminološka praksa; hrvatski jezik; Struna; klasična arhitektura

Suradnički model doprinosa hrvatskom terminologijom Gettyjevu Tezaurusu za umjetnost i arhitekturu

GORAN ZLODI

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

U izlaganju će se predstaviti suradnički model terminološkog doprinosa na hrvatskom jeziku Gettyjevu Tezaurusu za umjetnost i arhitekturu (AAT) suradnjom sveučilišnih nastavnika, studenata i muzejskih stručnjaka, te iskustva pri implementaciji modela u sklopu Sporazuma o suradnji između Gettyjeve zaklade i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Model može ubrzati inače dugotrajan proces razvoja višejezičnih tezaurusa većim angažmanom studenata, koji pritom ostvaruju ishode učenja na stvarnim zadacima iz prakse, a uz optimiziran i fokusiran angažman baštinskih stručnjaka i sveučilišnih nastavnika u osiguranju kvalitete prijevoda i mapiranja terminologije. Metode kontrole kvalitete i angažmana studenata primjenjuju se iz participativnih metodologija projekata građanske znanosti, akademskog *crowdsourcinga* (*edusourcing*), ali su revidirane i poboljšane s obzirom na specifične potrebe i zahtjeve obrazovnog, stručnog i znanstvenog konteksta.

Sažeto će se prikazati zahtjevi Gettyjeva programa za nazivlje (Getty Vocabulary Program) te hodogram kojim se odabiru pojmovi za prijevod, uspostavljanje referenci prema relevantnoj literaturi i izvorima te prijevod definicije (napomene) iz AAT-a na hrvatski jezik. Ilustrirat će se i mehanizmi mapiranja hrvatskih termina prema konceptima u AAT-u te preuzimanja termina na dostupnim jezicima, a koji su implementirani semantičkom tehnologijom (SPARQL semantički jezik za upite). Također će se kratko prikazati usklađivanje AAT tezaurusa s Tezaurusom spomeničkih vrsta i Klasifikacijom muzejskih i galerijskih predmeta prema vrstama predmeta iz Muzeologije 25. Namjera je izlaganja propitati mogućnosti i ograničenja predstavljenog modela za razvoj tezaurusa za skulpturu te drugih mikrotezaurusa u području kulturne baštine.

KLJUČNE RIJEČI: Gettyjev Tezaurus za umjetnost i arhitekturu (AAT), suradnički pristupi, semantičke tehnologije, akademski *crowdsourcing*, *edusourcing*

U nastajanju: pojmovnik moderne skulpture u Hrvatskoj

DALIBOR PRANČEVIĆ

Filozofski fakultet u Splitu

Moderna skulptura s vremenom je prolazila mnoga kritička razmatranja i vrednovanja, dijelom i zato što su se kroz nju možda i ponajbolje reflektirale društvene konstelacije te politički utjecaji. Jednako je tako svojim formalnim i tehničkim osobinama bila pogodna za različite mijene i transformacije koje, posljedično, prate redefiniranja njezina značenja i, na kraju, transgresiju medijskog određenja. Stoga je potrebno osvrnuti se na određene napore istraživača da se preko jedne publikacije dođe do važnijih pojmova i koncepata kojima se sagledava moderna skulptura u Hrvatskoj. Dakle, pod ovim će se naslovom predstaviti dio rada skupine istraživača okupljenih na projektu Hrvatske zaklade za znanost »Pojavnosti moderne skulpture u Hrvatskoj: skulptura na razmeđu društveno-političkog pragmatizma, ekonomskih mogućnosti i estetske kontemplacije«, koji su razmatrali i donijeli mogući koncept *Pojmovnika moderne skulpture u Hrvatskoj*. Trogodišnji je projekt 2017. godine na Filozofskom fakultetu u Splitu pokrenuo i vodio Dalibor Prančević, a u radnoj skupini bili su: Darija Alujević, Dora Derado, Sanja Horvatinčić, Aleksandar Jakir, Božo Kesić, Ljiljana Kolešnik, Irena Kraševac, Ivana Mance, Barbara Vujanović, Davorin Vujčić i Daniel Zec. Rukopis *Pojmovnika moderne skulpture u Hrvatskoj* potrebno je sagledavati povezano s objavljenom knjigom *Pojavnosti moderne skulpture u Hrvatskoj. Protagonisti, radovi, konteksti* (Filozofski fakultet u Splitu, 2021.) u kojoj se obrađuju odabrane teme kiparske prakse u Hrvatskoj od kraja 19. stoljeća do zaključno sredine 70-ih godina 20. stoljeća. U određenom smislu, riječ je o dvjema komplementarnim publikacijama koje se sadržajno nadopunjuju i proširuju. Tako se u *Pojmovniku* identificiraju, obrađuju i prezentiraju pojmovi i koncepti, ali i konkretne pojave kojima je moguće opisati modernu kiparsku produkciju u Hrvatskoj, barem u njezinu većem dijelu. Sve njih, donesene u slobodnijoj formi stručnih eseja, zasad valja shvatiti kao stimulativne platforme na kojima je moguće graditi daljnje studije. Oni daju uvid u naznačenu problematiku, poštujući dosadašnje obrade i analize hrvatskih povjesničara umjetnosti, ali i međunarodnih stručnjaka čiji su tekstovi presudni za otkrivanje određenih pojava modernog kiparskog angažmana u Hrvatskoj.

KLJUČNE RIJEČI: pojmovnik, tezaurus, moderna umjetnost, moderna skulptura, Hrvatska

Mapiranje pojmova na primjeru Zbirke kiparstva Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu

JASMINA FUČKAN

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

U široku problematiku »tezaurusa skulpture«, interdisciplinarnog područja na sjecištu konceptualne leksikografije, informacijskih znanosti – muzeologije, teorije i povijesti umjetnosti, ulazi se iz mikroperspektive stručne obrade građe u Zbirci kiparstva Muzeja za umjetnost i obrt. Potraga za strukturom prijedloga pročišćenja stručnih termina zastupljenih u popisu predmetnih oznaka u skladu s kriterijima tezaurusa (uređen sklop pojmova, deskriptora i ne-deskriptora) ishodi se iz INDIGO-a, metodom mapiranja i analizom stručnih termina korištenih pri osnovnoj obradi muzejskih predmeta u konceptima identifikacije vrste predmeta.

U tu svrhu INDIGO raspolaže s nekoliko koncepata. Odrednice *Naziv zbirke* i *Naziv podzbirke* odnose se ponajprije na strukturalno ustrojstvo inventara muzeja, pri čemu koncept *podzbirka* omogućuje da se preko odabranih deskriptora identificira i okupi skupina srodne građe unatoč nominalnoj pripadnosti različitim zbirka muzeja, kao što je to upravo s kiparskim realizacijama koje u znatnom broju nalazimo i u muzejskim zbirka keramike, metala i stakla ili drugim tematskim zbirka. Središte interesa ove analize čini dijapazon koncepata isključivo u službi identifikacije predmeta: *Grupa predmeta*, *Podgrupa predmeta*, *Naslov predmeta*, *Književni naziv*, *Dodatak nazivu*, *Podnaziv*, *Usporedni naziv* i *Naziv na stranom jeziku*. Tumačenje ili razlučivanje finesa u shvaćanju navedenih predloženih koncepata za klasifikaciju građe većim je dijelom prepušteno osobnoj odluci kustosa.

Analogno leksikografskom načelu da se »za tezausom poseže kad se zna značenje, a ne zna riječ«, u izlaganju se preko nacрта odnosa između predmeta i odabranog nazivlja nezaobilazno tematiziraju specifičnosti građe, koja u osnovi pripada različitim kategorijalnim konceptima (crkveno kiparstvo, reproduktivni sadreni odljevci, autorska skulptura, manufakturna proizvodnja itd.). Postavljanje naziva u međusobne odnose, posebice odnose hijerarhije i polihijerarhije, omogućuje sada da se barem precizira, što je preduvjet budućeg rješenja – jasan iskaz terminoloških odnosa.

KLJUČNE RIJEČI: Zbirka kiparstva, INDIGO, MUO, klasifikacija predmeta

Tezaurusi, skulptura i glazbeni instrumenti: problemi, pitanja i relacije

ANTONIJA DEJANOVIĆ

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

Tezaurus kao »kontrolirani rječnik s jasno određenim odnosima između termina, koji ima hijerarhije i polihijerarhije, specijaliziran za određenu temu, jednojezičan ili višejezičan« jest uređena stručna struktura i nužno potreban alat u obradi građe.

Izlaganjem će se pokušati uputiti na trenutačno stanje vezano za standarde i tezauruse u **nacionalnoj muzejskoj zajednici** s dokumentarističkog i kustoskog gledišta, stoga je ono koncipirano dvodijelno. Prvi dio referira se na potrebu i svrhu rada i kreiranja tezaurusa i standarda za obradu građe, a drugi dio odnosi se na definiranje okvira tezaurusa u kontekstu odnosa skulpture i glazbenih instrumenata. Naime, s obzirom na specifičnosti glazbenih instrumenata, a u odnosu prema načinu njihove dosadašnje prezentacije te skulpture kao takve, pojavljuju se pitanja o predmetnoj obradi.

Iako su se na području tezaurusa u muzejskoj zajednici počeli pojavljivati određeni kvalitativni pomaci, ubrzo su zaustavljeni zbog elementarne nepogode koja je 2020. godine zadesila mnoge zagrebačke institucije i zbog pandemije izazvane virusom SARS-CoV-2.

Bez nadzora nazivlja putem organiziranih višejezičnih kontroliranih rječnika ili tezaurusa svih relevantnih grana, koje područja muzeja i njihove građe obuhvaćaju, nije moguća potrebna kvaliteta sadržaja koji se upisuje u institucijske baze podataka.

Zato je, s obzirom na stanje koje karakterizira stručni muzejski diskurs, poticanje na suradnju svih sudionika procesa stvaranja strukovno važnih i vrijednih terminoloških standarda i tezaurusa ne samo prihvatljivo nego i potrebno.

KLJUČNE RIJEČI: tezaurus, standardi, skulptura, glazbeni instrumenti, muzeji, građa, obrada

Tezaurus knjige *Skulptura na otvorenom u Varaždinu*

ANA KANIŠKI

Samostalna istraživačica, Varaždin

Knjiga *Skulptura na otvorenom u Varaždinu*, autorice povjesničarke umjetnosti Ane Kaniški i trenutačno u pripremi za tisak u nakladi Zavoda za znanstveni rad HAZU u Varaždinu, daje topografski pregled javne i privatne skulpture od srednjovjekovnoga do suvremenoga doba na otvorenome prostoru u gradu Varaždinu. Poput većine topografija, autorica donosi nekoliko kazala, među njima i pojmove koji se odnose na stil, vrste, materijale i tehnike skulpture. Tezaurus nije izgradila nakon što je napisala glavninu sadržaja knjige: naprotiv, usustavljivala ga je usporedno s pisanjem knjige jer pojmovi su se nametali kao svojevrsan korektiv koji iznova propituje odrednice prema kojima se skulptura može uvrstiti i isključiti, obraditi i predstaviti. U jezikoslovnom smislu, iskrsnuli su, očekivano, izazovi s jednoznačnošću i višeznačnošću hrvatskih leksema te problemi (ne)podudarnosti njihovih značenja s leksemima u engleskom jeziku, na koji je preveden sažetak knjige. Ilustracije radi, pojam »skulptura« nije istovjetan pojmovima »kiparstvo« i »plastika«, zanimljivi su pojmovi »urbani mobilijar«, koji nije (još) posve određen, i »žbukorez«, koji bi se mogao prevesti samo opisno. Bitna smjernica u formiranju tezaurusa su nadređenost i podređenost pojmova. U svakom slučaju, prilog ilustrira neujednačenost hrvatske terminologije o skulpturi i donosi autoričina promišljanja o jezičnim zavrzlamama i način na koji je (ne)uspješno doskočila nedoumicama.

KLJUČNE RIJEČI: Varaždin, tezaurus, skulptura, kiparstvo, plastika, urbani mobilijar

Klasifikacija i terminologija skulptura prema načinu izvedbe na primjerima umjetnina iz Zbirke hrvatskoga kiparstva od XIX. do XXI. stoljeća

TIHANA BOBAN

Gliptoteka HAZU, Zagreb

Zbirka hrvatskoga kiparstva od XIX. do XXI. stoljeća Gliptoteke HAZU najveća je i najsvestranije prikupljena zbirka modernoga hrvatskoga kiparstva koja daje pregled razvoja hrvatskoga kiparstva od druge polovice XIX. st. do danas. U fundusu Zbirke neka su od najvećih djela hrvatskih kipara, od Ivana Rendića, Rudolfa Valdeca, Roberta Frangeša Mihanovića, Ivana Meštrovića, Frana Kršinića, Vanje Radauša i Antuna Augustinčića pa sve do predvodnika nove apstrakcije u umjetnosti i suvremenih kipara. Predmet istraživanja bit će umjetnost kiparstva do sredine XX. stoljeća, koncentrirajući se na odabrana umjetnička djela (skulptura) iz fundusa Gliptoteke. Na odabranim primjerima bit će dan pregled dosadašnje terminologije, tj. nazivlja vrsta umjetničkih djela, te će se predstaviti svojevrsni izazovi i rješenja u odabiru nadređenog i podređenog nazivlja u klasifikaciji određenih muzejskih predmeta te samog pojma skulpture. Na primjerima muzejskih predmeta iz Zbirke hrvatskoga kiparstva od XIX. do XXI. stoljeća pokušat će se odrediti različitosti između srodnih nazivlja, kako bi se učinila potpunija identifikacija predmeta, konkretnije na određenim pojmovima kao što su skica, studija, bista/portret/glava, sitna plastika, statueta itd. Također, pokušat će se dati pregled umjetničkih djela s prijelaza 19. do sredine 20. stoljeća u odnosu prema vrsti tradicionalnih materijala. Budući da većinu Zbirke čine originalni – skulpture u trajnim materijalima te originalni gipsani modeli i manji broj sadrenih kopija, na primjeru određenih umjetnina iz Zbirke pokušat će se dati pregled i klasifikacija kiparskih tehnika, odnosno odredit će se klasifikacija skulptura prema načinu nastanka. Istraživanjem će se pokušati razjasniti i naglasiti definicija kiparskih tehnika te eventualne sličnosti i različitosti unutar nazivlja model, odljev, negativ, kopija, replika, duplikat itd. na primjerima skulptura iz fundusa Gliptoteke HAZU.

KLJUČNE RIJEČI: opseg skulpture, klasifikacija skulpture, model, moderno kiparstvo, materijali tehnike

Terminologija vrste, materijala i tehnika suvremene skulpture kroz primjere s Trijenala hrvatskoga kiparstva

FILIP TURKOVIĆ-KRNJAK
Gliptoteka HAZU, Zagreb

U današnje vrijeme sve je teže povlačiti stroge granice između umjetničkih disciplina koje se međusobno isprepliću i nadopunjuju kroz raznovrsne medije i tehnike kojima se suvremeni umjetnici izražavaju. Granice pojma skulpture već su dulje vrijeme pomaknute s trodimenzionalnog objekta prema različitim mogućnostima suvremenih medija kojima se umjetnici služe, pa svi radovi koji nam daju predodžbu o višedimenzionalnom ili višedimenzionalnu predodžbu ulaze u sferu skulpturalnog. Samim time njihova kategorizacija može stvarati pomutnju i zbunjivati ponajprije publiku, a katkad i struku.

Trijenale hrvatskoga kiparstva, kao najveća nacionalna izložba na kojoj se kontinuirano posljednja četiri desetljeća predstavlja presjek domaćeg kiparskog stvaralaštva, poligon je za prezentaciju svega što danas povezujemo s kiparstvom. U prijavama za izložbe Trijenala hrvatskoga kiparstva zapazili smo veliku neujednačenost u terminologiji pri kategorizaciji vrste rada te tehnika i materijala izrade, što upućuje na to da i sami umjetnici katkad ne mogu dosljedno primjenjivati terminologiju u opisu svojeg rada.

U ovom izlaganju dotaknut ću se pojmova opsega i dosega suvremenog kiparstva te problematike kategorizacije vrste, materijala i tehnike izvedbe. Izdvojenim primjerima radova s Trijenala hrvatskoga kiparstva pokušat ću u tom kontekstu strukturirati i uskladiti svojevrsnu kontrolu nazivlja svega onoga što se danas dotiče pojma skulpture.

KLJUČNE RIJEČI: suvremeno kiparstvo, višedimenzionalna umjetnost, opseg skulpture, doseg skulpture, Trijenale hrvatskoga kiparstva, terminologija, materijali i tehnike

26. LISTOPADA – dopodne

IRENA KRAŠEVAC

Utjecaj germanizama na hrvatsku stručnu terminologiju u području kiparstva

23

DANIEL ZEC

Prijedlog tipološke klasifikacije portretne skulpture

24

TATIJANA GARELJIĆ

Zbirka medalja i plaketa Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti u kontekstu pojmova sadržanim u knjizi Bogdana Mesingera »Medalja – povjesnica hrvatske kulture«

25

ELVIRA ŠARIĆ KOSTIĆ

Heraldička baština kao dio skulpture

26

NATAŠA IVANČEVIĆ

Tipološka klasifikacija ženskog akta u skulpturi

27

MARINA BAUER

Tjelesna percepcija u kiparstvu

28

26. LISTOPADA – popodne

MAGDALENA GETALDIĆ

Sadreni odljevi – od tehnologije izrade do terminološkog određenja

29

MARO GRBIĆ

Kiparski klesarski pojmovnik

30

ROMANA TEKIĆ

Papir kao kiparska tehnika

31

RADMILA IVA JANKOVIĆ

Gotov ili pronađeni predmet

32

KSENIJA ORELJ

Crno pače iz muzejskih zbirki: što danas skulptura može biti?

33

ANDREA KLOBUČAR

Problemi terminologije na primjeru fiber art objekata

34

VESNA MEŠTRIĆ

Prostorne slike Vjenceslava Richtera – skulptura, slika ili koncept

35

Utjecaj germanizama na hrvatsku stručnu terminologiju u području kiparstva

IRENA KRAŠEVAC

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

U hrvatski su jezik ušli mnogi stručni nazivi iz njemačkog jezika, što je posljedica školovanja naših prvih kipara u umjetničkim školama i akademijama u Beču i Münchenu te utjecaja germanskog kulturnog kruga u Zagrebu na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Germanizmi su bili vrlo česti u zagrebačkom kolokvijalnom govoru pa su tako i dospjeli u upotrebu u Obrtnoj školi, Akademiji likovnih umjetnosti i Ljevaonici umjetnina od samih početaka stručnog školovanja u tim ustanovama.

U knjizi njemačkog povjesničara umjetnosti Bernharda Maaza, *Skulptur in Deutschland zwischen Französischer Revolution und Erstem Weltkrieg*, sv. 2, 2010., objavljena je opširna terminologija pojmova i nazivlja iz područja skulpture. Na temelju tog pojmovnika pokušat ćemo odrediti njemačku stručnu terminologiju koja je preuzeta u hrvatskom jeziku te pokušati iznaći prikladne hrvatske termine koji će poslužiti budućoj izradi tezaurusa skulpture.

Prijedlog tipološke klasifikacije portretne skulpture

DANIEL ZEC

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

U radu se iznosi prijedlog sveobuhvatne tipologije i tipološke klasifikacije portretne skulpture, koja na ovdje izložen način do sada nije bila sustavno razrađena u metodologiji povijesnoumjetničke struke te nije bila zastupljena u hrvatskoj stručno-znanstvenoj literaturi. Sadašnja, no neusustavljena tipologija portretne skulpture proširuje se dodavanjem novih tipova i tipoloških varijanti, a njihovo nazivlje i definicije u ovdje predloženoj tipološkoj klasifikaciji izvorno su osmišljeni za potrebe ove studije. Portretna skulptura tipološki je razvrstana prema reprezentacijskoj funkciji, kiparskoj vrsti ili mediju, formatu, funkciji, veličini, mogućnosti kontakta s modelom, morfološkim i psihološkim značajkama, prema stilu, morfologiji i sadržaju te drugim kriterijima klasifikacije. Ovdje prikazana tipološka klasifikacija služi jasnom utvrđivanju razlika i specifičnosti pojedinih tipova, što omogućuje i precizniju definiciju u stručnom nazivlju. Tipološka klasifikacija portretne skulpture znatno se preklapa s tipološkom klasifikacijom portretnog slikarstva, ali ima i specifičnosti svojstvene mediju kiparstva. Na kraju se propituje cilj i svrhovitost, odnosno mogućnost opće primjene tipološke klasifikacije portretnog kiparstva.

KLJUČNE RIJEČI: portret, portretna skulptura, tip, tipologija, tipološka klasifikacija

Zbirka medalja i plaketa Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti u Zagrebu, u kontekstu pojmova sadržanih u knjizi Bogdana Mesingera *Medalja – povjesnica hrvatske kulture*

TATIJANA GARELJIĆ

Nacionalni muzej moderne umjetnosti, Zagreb

Rad se temelji na respektabilnoj Zbirci medalja i plaketa Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti u Zagrebu, u kontekstu pojmova sadržanih u knjizi Bogdana Mesingera »Medalja – povjesnica hrvatske kulture«, čija su brojna djela reproducirana u ovoj monografiji.

Kompleksna i jedinstvena knjiga Bogdana Mesingera, s golemim doprinosom urednika i koautora Daniela Zeca, koju su objavili izdavačka kuća ArTresor naklada iz Zagreba i Muzej likovnih umjetnosti u Osijeku (Zagreb – Osijek 2022.), posvećena je medalji i medaljerima, odnosno medaljerstvu kao specifičnom području umjetničkog likovnog stvaralaštva. Knjiga je temeljno i kapitalno djelo za razumijevanje i izučavanje područja medaljerstva, ponajprije medaljerstva u Hrvatskoj. Prema svojoj strukturi, ona je riznica prepuna blaga za proučavanje fenomena medaljerstva i razotkrivanja vjerodostojnih refleksija medaljerskog »simbolotvornog mikrokozmosa«, koji je »stručno-znanstveno« uspostavio Bogdan Mesinger.

Polazeći od medaljerstva kao grane kiparske discipline, namjera je iskristalizirati i učvrstiti temeljne pojmove kao što su medaljerstvo, oblik medalja i plaketa, tehnike, materijale i sadržaje, odnosno teme i namjene pojedinih medaljerskih djela u diskursu pojmovnika sadržanom u ovoj knjizi i u kontekstu suvremene medaljerske produkcije koja djeluje u suglasju s globalnim kretanjima u vizualnim umjetnostima. Medalja je danas sve više osobni medij artističkog izričaja koji prihvaća najnovije umjetničke trendove i umjetnicima omogućuje iskazivanje vlastitog doživljaja svijeta i stajališta prema suvremenim i univerzalnim ljudskim temama preko najrazličitijih oblikovnih sredstava i materijala.

KLJUČNE RIJEČI: medaljerstvo, medalja, plaketa, tehnika, materijal, namjena, suvremena medalja

Heraldička baština kao dio skulpture

ELVIRA ŠARIĆ KOSTIĆ

Muzej grada Splita

Grb je oznaka izražena likovnim sredstvima prema određenim pravilima, a cilj grada je sagledati heraldičku problematiku u sklopu skulpturalnog izraza u kojem se grb najčešće i pojavljuje, i to uglavnom kao jednostavan reljef, kada se radi o izvedbi štita, ili u sklopu složenijih kompozicija, kada, uz štit, grbovi imaju i bogate heraldičke ukrase uz obilnu primjenu stilskih oznaka pojedinih razdoblja. Upravo je zato heraldička baština, ali najčešće kao integralni dio povijesno-umjetničke baštine jer ona to i jest, u cijelom nizu pojedinačnih ili cjelovitih pregleda, monografija, studija i članaka i predmet je istraživača još od 19. stoljeća.

Grb je dio arhitektonske plastike javnih zgrada ili privatnih plemićkih palača i kuća, fortifikacijskih objekata i crkvi, dio je i opreme objekata ili nadgrobnog spomenika. Zato se razmatra i klasificira i mjesto gdje su se grbovi nalazili i način kako su izvedeni, što je ovisilo o naručiteljima i njihovim potrebama te izvođačima kamene plastike. Neke su grbove klesali poznati majstori, ali velika većina uglavnom je klesana rukom nepoznatih domaćih majstora, kipara i klesara.

Rad obuhvaća razdoblje od 13. stoljeća, kad se prvi grbovi pojavljuju na pečatima isprava, a potom i na kamenim spomenicima, pa sve do 20. stoljeća. Treba napomenuti da najveći dio građe pripada razdoblju 15. i 16. stoljeća koje je iznimno heraldički bogato i ističe se brojnošću i kvalitetom skulpturalnih dosega reljefa. Pregled se zasniva na primjerima građe iz cijele Hrvatske, s naglaskom na Dalmaciju i isticanje razlika u skulpturalnom izrazu jadranske i kontinentalne Hrvatske zbog kulturoloških razlika.

Rad je prilog proučavanju heraldičke baštine kao dijela skulpture i važnog povijesno-umjetničkog izvora za hrvatsku baštinu. Iz primjera heraldičke građe, a uz novije rezultate proučavanja grbova, namjera je istaknuti značenje heraldičkih spomenika u kontekstu kiparskog izražavanja.

KLJUČNE RIJEČI: heraldika, grb, reljef, arhitektonska plastika, opremanje objekata, nadgrobnici

Tipološka klasifikacija ženskog akta u skulpturi

NATAŠA IVANČEVIĆ

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Izlaganje će se baviti tipološkom klasifikacijom ženskog akta s obzirom na vrstu, tipologiju prikaza, veličinu, namjenu, stupanj plastičnosti, stupanj stilizacije, način obrade površine te druge razlikovne značajke. Analiza će se bazirati na primjerima ženskog akta u kiparskom opusu Koste Angelija Radovanija. Modeliranje akta i portreta bile su najprisutnije teme njegova cjelokupna umjetničkog stvaralaštva. Oblikovao je aktove u stilskom rasponu od akademskog realizma do modernizma te je stilizacijom formu doveo do ruba apstrakcije. Ustrajnost u bavljenju istom temom rezultirala je velikim brojem skulptura raznih morfoloških značajki te će odabrani primjeri poslužiti stvaranju opće tipološke klasifikacije ženskog akta.

Tjelesna percepcija u kiparstvu

MARINA BAUER

Zagreb

Ovo umjetničko istraživanje utemeljeno na praksi bavi se razumijevanjem i afirmiranjem uloge tjelesne percepcije u kontekstu stvaranja i doživljavanja skulpture. Autorica prepoznaje tjelesnu interakciju kao ključan dio vlastitog stvaralaštva te, istražujući radove drugih umjetnika, pronalazi izrazito bogat i inventivan raspon tjelesnog iskustva u doživljavanju kiparskih djela. Razumijevanje uloge tjelesne percepcije prošireno je tijekom istraživanja od izravne tjelesne interakcije prema svijesti o vlastitom tijelu (propriocepciji), zapamćenom tjelesnom iskustvu (kinestetičkoj i taktilnoj memoriji) i doživljaju u tijelu (tjelesnoj empatiji). Te su spoznaje potkrijepljene teorijama iz područja psihologije edukacije (Gardnerova teorija višestrukih inteligencija te teorija o stilovima učenja N. Fleminga, VARK model) koje tjelesnu percepciju uključuju u razmatranja o našim sposobnostima i o načinima na koje primamo, obrađujemo i iskazujemo znanje te pokazuju na koje su načine naše tjelesne sposobnosti uključene u stvaranje i doživljavanje umjetničkih djela te koliko je kinestetički modalitet (razmišljanje kroz djelovanje) važan i u kreativnom procesu i u komunikaciji s publikom.

KLJUČNE RIJEČI: kiparstvo, tjelesna percepcija, haptička percepcija, kinestetička percepcija, tjelesna empatija, tjelesna interakcija, kinestetički modalitet

Sadreni odljevi – od tehnologije izrade do terminološkog određenja

MAGDALENA GETALDIĆ

Gliptoteka HAZU, Zagreb

Danas se često paušalno smatra da sadrenim odljevima manjka kreativnost, a njihova autentičnost, vrijednost i važnost još su nedovoljno cijenjeni. Stoga se u izlaganju objašnjava pojam originala odnosno izvornika, predmeta koji posjeduje originalnost, odljeva, replike i kopije. Replike, odljevi i kalupi rijetko su uzimani u obzir kod procjene autentičnosti i važnosti u usporedbi s originalnim predmetima. Tumačenje njihove vrijednosti temelji se na znanstvenom, povijesnom, estetskom, društvenom i duhovnom istraživanju. U nastojanju da se odgovori na pitanja koliko je odljev precizan, kakva je njegova kvaliteta, važno je razumjeti odnos povijesnog izvornika i kopije. Razmatra se odnos prema odljevima i njihova recepcija te vrednuje izvornost odljeva umjetničkih djela kroz povijest. Sadreni odljevi na primjeru zbirki Gliptoteke HAZU smatraju se dijelom široke i razgranate europske mreže radionica koje su stekle ugled zahvaljujući dugoj tradiciji izrade kvalitetnih sadrenih odljeva. Često preklapanje pojmova kopije i odljeva proizlazi iz tehnologije kiparske izvedbe umjetničkog djela. U radionicama se sadreni odljevi klasificiraju prema kategorijama: veličini, broju spojnih linija na odljevu, rijetkošću kalupa i ugledu proizvođača kao umjetnika. Nisu sve radionice i lijevači kroz povijest imali pristup antičkim originalima, a ograničena prava pristupa i dozvole koje su se trebale ishoditi za lijevanje dali su im veću važnost i ekskluzivnost. Rijetkost kalupa i kvaliteta reprodukcije određivali su status radionica. Posjedovanje *originalnog* sadrenog odljeva ključno je za dokazivanje visoke kvalitete, umjetničke cjelovitosti i preciznosti izvedbe odljeva u usporedbi s originalom. Odljevi loše kvalitete napravljeni su prema kalupima preuzetima s odljeva, to su tzv. *sekundarni* kalupi i odljevi. Tehnologija izrade sadrenih odljeva razlikuje se u tradicionalnoj, modernoj i suvremenoj metodologiji. Svi ti aspekti bit će obuhvaćeni u temama simpozija, od definiranja pojmova, klasificiranja i vrednovanja do tehnologije izrade sadrenih odljeva.

KLJUČNE RIJEČI: original, odljev, replika, sekundarni kalupi, radionice sadrenih odljeva

Kiparski klesarski pojmovnik

MARO GRBIĆ

Zagreb

Izrada tezaurusa kiparstva kao dugoročan zadatak treba obuhvatiti sva područja izrade, očuvanja i proučavanja kiparstva. Točnost verbalnih iskaza o kipovima određuje raspon i moć razumijevanja kiparskih oblika i izričaja, a poznavanje postupaka izrade nužno je za dublje shvaćanje kiparstva i utemeljene historiografske zaključke. Od osvježavanja oblika nazivanjem do točnog katalogiziranja i opisanja, stalnost i preciznost leksika daje pouzdanost i dugoročno transgeneracijsko razumijevanje.

U izlaganju se naznačuje problematika i opseg posla izrade tezaurusa klesarstva te, uz višejezični pojmovnik, predlaže metoda okupljanja i ujednačavanja nazivlja.

Pojmovi povezani s kiparstvom u kamenu razvrstani su u ove skupine:

1. nazivi i opisi materijala, vrsta i nalazišta kamena
2. nazivi i opisi alata, pribora i postupaka
3. nazivi radova i imena radnika izrađivača kamenih kipova
4. opis izgleda obrađenog kamena nakon primjene raznih postupaka
5. nazivi nekiperskih postupaka na kipovima: bojenja, propadanja, čišćenja, konzerviranja
6. verbaliziranje oblika i valorizacije, leksik iskazivanja osjećaja i dojmova.

Poseban je zadatak u izradi pojmovnika istraživanje i prikupljanje naziva iz svih ovih skupina u arhivskim dokumentima. Time bi se upotpunila povijest kiparskih djela s poviješću zanata i razvojima sposobnosti kipara te bi se poduprlo atribuiranje i prostorno-kronološko povezivanje.

Suptilnije je pitanje je li moguć tezaurus osjetilnih iskaza, estetskih prosudbi i valorizacija. Kako pomoći da izričaj bude bogat i precizan te da može iskazati puninu osjećaja koje imamo pred kiparskim djelima? Treba li tezaurus valorizacijske termine, može li se ujednačiti izričaj stila i aksiološki urediti jezik prosudbe likovnih djela ili to ostaje u području svakodnevnog jezika?

Zbog dugotrajnosti i opsega posla, predlažem otvoren pristup izradi tezaurusa jer nema institucionalizirane leksikografske moći za takav zadatak, a postupna otvorena dogradnja omogućila bi istovremeno korištenje.

KLJUČNE RIJEČI: kameni kipovi, kamen, klesari, klesarski alati, klesanje i obrada kamena

Papir kao kiparska tehnika

ROMANA TEKIĆ

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

Kaširanje papira (*papier mâché*) kiparska je tehnika izrade raznovrsnih predmeta s pomoću papira namočenog u posebnu smjesu, »ljepilo«. Tehnika potječe iz drevne Kine, u Egiptu je korištena pri izradi posmrtnih maski te dekorativnih dijelova grobnica. Dalje kroz povijest kaširanje je korišteno u arhitekturi, za oblikovanje ornamentalnih arhitektonskih ukrasa, kao jeftina zamjena za drvo i klesani kamen. Danas se ta tehnika najviše primjenjuje u lutkarstvu, scenografiji i drugim bliskim područjima, no i u kiparstvu.

Posebno je zanimljiv opus od stotinjak radova nastao u posljednjem desetljeću života i stvaralaštva kipara Branka Ružića, uvjetovan nesretnim okolnostima – umjetnikovim stradanjem u prometnoj nesreći. Dok se liječio, isprva u bolnici u Parmi, a zatim u Zagrebu, iako sav u gipsu, umjetnički ga nemir nakon petomjesečnog izbivanja iz ateljea tjera da olovkom na papiru radi skice za kasniji rad na skulpturama iz papira, koje napokon i ostvaruje. Nakon što su predstavljene umjetničkoj publici na izložbi u Modernoj galeriji u Zagrebu 1990., novinski papir postaje novi Ružićev materijal, njegov novi izričaj. Iako se poslije vraća i drvu, svojem primarnom materijalu, nikad više nije napustio rad u papiru. Upravo u tom materijalu Ružić uspijeva potpuno provesti u djelo svoju često ponavljanu tezu – »sve je skulptura«. U radu će se prikazati i problemi koji se javljaju u očuvanju skulpture u papiru.

Uz Ružićev opus u *papir macheu*, u radu će se prikazati i radovi nekoliko suvremenih umjetnika koji oblikuju papirom: Nives Čičin-Šain, koja je svoje znanje i iskustvo podijelila u knjizi *Moj papier mâché* (2007.), Emil Mandarić, slijepi umjetnik koji tehniku kaširanja prilagođava sebi i svojim mogućnostima, Alan Vlahov, koji u radu kombinira drvo i papirnu kašu, te Marko Zubak, koji radi igračke skulpture od papira.

KLJUČNE RIJEČI: papirmaše, kaširanje, Branko Ružić, skulptura, restauracija

Gotov ili pronađen predmet

RADMILA IVA JANKOVIĆ

Muzej suvremene umjetnosti Zagreb, Atelijer Kožarić

Marcel Duchamp uspio je srušiti stoljetna razmišljanja o položaju umjetnika kao stvaratelja originalnih, ručno izrađenih djela, čime je dotadašnje značenje pojma *skulptura* temeljito uzdrmano. No, termin *ready made* od samog početka nije podrazumijevao samo i isključivo premještanje gotovog, industrijski proizvedenog artefakta u polje umjetnosti. Interpreti njegova opusa, njegovih su 13 *ready madea*, nastalih u razdoblju od 30 godina, svrstali u nekoliko podskupina, kao što su primjerice *ready made* kao nepromijenjeni objekt, ili potpomognuti, izmijenjeni, ispravljeni, obilježeni i recipročni *ready made*. Danas se takve klasifikacije rijetko pojavljuju u praksi, a terminom *ready made* vrlo se često nazivaju i oni artefakti koji nisu industrijski proizvedeni. U Francuskoj je početkom 20. stoljeća skovan termin *objet trouvé* – pronađen predmet, čija je definicija obuhvaćala i predmete iz prirode, ali nije isključivala industrijski proizvedene artefakte.

U kontekstu teme aproprijacije zgotovljenih ili pronađenih predmeta, uz nekoliko primjera iz umjetničke prakse stranih i domaćih umjetnika, bit će predstavljena djela iz opusa Ivana Kožarića, koja otvaraju šarolik spektar mogućnosti imenovanja. Postupci prisvajanja u njegovoj su se umjetničkoj praksi vrlo često odnosili i na vlastita, jednom zgotovljena djela, koja su radikalnim transformativnim gestama – bojenjem u zlatnu boju, uklapanjem u nove cjeline, izlaganjem na hrpi – postajala nova djela. Ta, ali i druga Kožarićeva djela koja podrazumijevaju uporabu gotovih ili pronađenih predmeta, bila su poticaj za analizu pojedinih termina kojima su obuhvaćani ili ih je moguće obuhvatiti (*ready made*, asamblaż, instalacija, objekt, umjetnička intervencija) te pokušaj iznalaženja novih prijedloga.

KLJUČNE RIJEČI: *ready made*, *objet trouvé*, Marcel Duchamp, aproprijacija, Ivan Kožarić, transformativne geste

Crno pače iz muzejskih zbirki: što danas skulptura može biti?

KSENIJA ORELJ

Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka

Zbirka skulptura često sadrži neuobičajene radove koji se približavaju skulpturi u proširenom polju i relacijskoj umjetnosti; višedijelni su, višemedijski, postavom prilagodljivi, uz aktivan pristup posjetiteljima. Iako su takvi radovi izrazito poticajni za komunikaciju s publikom, u muzejskom kontekstu izazivaju glavobolju jer zaobilaze klasične klasifikacijske odrednice; zahtjevni su za čuvanje, obradu i postavljanje. Kako nisu izvedeni stabilnim materijalima, svakom se novom izložbom grade iznova, izazivajući fiksni status umjetničkog objekta kao uobičajene odrednice muzejske zbirke.

Izlaganje promatra prednosti i poteškoće u prikupljanju takvih umjetnina s nekim primjerima iz fundusa MMSU-a, mahom novijim akvizicijama, kao i onima izvan kolekcije koji proširuju granice skulpture. U tom se smislu izlaganje ponajviše bavi temom što danas skulptura može biti, a određeno pitanjima medijske klasifikacije, dosega pojma skulpture te mogućnosti suvremenih muzeja u prihvatu i praćenju nove produkcije.

U izlaganju nastojim sažeti odrednice takvih radova u odnosu prema klasičnim kiparskim regulama, tehnikama i materijalima te potaknuti dijalog o mijenama u ulogama autora, kustosa i publike, ali i muzeja kao mjesta njihova susreta. U potrazi za preciznijom kategorijom te prakse, sastavljam mapu pojmova proizašlu iz srodnih pokušaja bilježenja aktualnih pojava i širenja kiparske discipline (»besformno«, »otvoreno djelo«, »hiperobjekt«...), revitaliziranih krajem tisućljeća pod navalom digitalne kulture, ali i krize općih društvenih kategorija, poput socijalne države, javnog prostora, koherentnog tijela. Umjesto na dohvatljive objekte, popraćene klasičnim analitičkim alatima (jasni skulpturalni postupci oblikovanja, razloživi odnosi masa – volumen – prostor), nailazimo na potkopavanje autonomije trodimenzionalnog predmeta. Kolažno-montažni postupci, tehnike aproprijacije ili reciklaže, služe samo asocijativnom prizivanju skulpture i potiču na performativno i procesualno promišljanje medija. Kako muzeji prihvaćaju nove skulpturalne izazove?

KLJUČNE RIJEČI: prenamjena materijala, otvorena forma, izmijenjena umjetnička i muzejska funkcija, instalacija

Problemi terminologije na primjeru fiber art objekata

ANDREA KLOBUČAR

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

Muzej za umjetnost i obrt, kao umjetnički muzej koji čuva predmete i dokumentaciju iz područja umjetnosti i primijenjenih umjetnosti, zbirke je organizirao prema dvama kriterijima: materijalu (zbirke keramike, stakla, metala, bjelokosti, pozlaćene i oslikane kože) i vrsti predmeta (zbirke slikarstva, kiparstva, arhitekture, grafike, fotografije, namještaja, tiskarstva i knjigoveštva, glazbenih instrumenata, produkt-dizajna, grafičkog dizajna, devocionalija), uz iznimku zbirke tekstila i modnog pribora u čijem su nazivu spojeni i materijal (tekstil) i vrsta predmeta (modni pribor). Uz tako postavljene parametre pripadnosti zbirki, često se pojavljuju dvojbene situacije, npr. tekstilni objekti iz područja *fiber arta* koji se prema materijalu mogu svrstati u zbirku tekstila i modnog pribora, a tipologijom pripadaju području kiparstva.

Pojam *fiber art* često se smatra sinonimom za tekstilnu umjetnost, ali ih Getty Art And Architecture Thesaurus (AAT) razlikuje i oba svrstava u istu hijerarhijsku kategoriju sa skulpturom – vizualni radovi prema materijalu i tehnici. Prema AAT-u, tekstilna umjetnost podrazumijeva umjetničke ili obrtničke radove od tekstilnih materijala biljnog, životinjskog i sintetičkog podrijetla, nastale tkanjem, šivanjem, pletenjem, filcanjem, čvoranjem itd., a koji se isključivo ili gotovo isključivo koriste tekstilom i kao podlogom i kao medijem. *Fiber art* je termin koji se prema AAT-u odnosi na radove nastale nakon 1945. godine izrađene ponajprije od materijala koji se sastoje od vlakana i namijenjeni su biti umjetničko djelo. U AAT-u se za pojam *fiber art* pri hijerarhijskoj raščlambi terminologije, za razliku od one kod pojmova kiparstva i tekstilne umjetnosti, ne navodi tipologija ili tehnika. Stoga je u obradi takve vrste muzejske građe nužno povezivati i primjenjivati pojmove koji se generiraju iz područja tekstila i kiparstva.

KLJUČNE RIJEČI: Muzej za umjetnost i obrt, zbirka tekstila, *fiber art*, tekstilna umjetnost, kiparstvo, tezaurus, Getty Art And Architecture Thesaurus (AAT)

Prostorne slike Vjenceslava Richtera – skulptura, slika ili koncept

VESNA MEŠTRIĆ

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Radovima Vjenceslava Richtera *Sistemska skulptura, Reljefometar, Centre, Sistemska grafika, Prostorna grafika* i *Prostorna slika*, nastalima od 60-ih godina 20. stoljeća nadalje, zajednička je autorova ideja istraživanja prostora pri čemu naslovi jasno izražavaju konceptualni problem translacije dvodimenzionalnog u trodimenzionalno.

Ciklus radova *Prostorne slike* ima polazište u Richterovim sinteznim istraživanjima arhitekture i likovnih umjetnosti, u kojima su slike oslobođene dvodimenzionalnosti, skulpture oslobođene materije i arhitektura oslobođena praktične funkcije. To je problematika koja je Richtera zaokupljala još od predexatovskih i ranih exatovskih vremena. U istraživanjima prostora kao trodimenzionalne slike nastao je rad *Prostorna sistemska grafika* (1997.), koji je prethodio spomenutom ciklusu. Riječ je o oprostorenoj sistemskoj grafici, kocki sastavljenoj od šesnaest prozirnih površina različitog likovnog rješenja, izvedenih u tehnici sitotiska na pleksistaklu. Svaka površina može se promatrati dvodimenzionalno, kao grafika, no sklopljene u cjelinu čine prostorno djelo nastalo tradicionalnom grafičkom tehnikom sitotiska.

Kasnih devedesetih godina 20. stoljeća nastaje ciklus radova *Prostorne slike*, također kocke sastavljene od šesnaest prozirnih ploča oblikovanih različitim kompozicijama obojenih samoljepljivih traka.

Kada se ti radovi promatraju frontalno, doimaju se dvodimenzionalno, poput slike ili grafike. No, istodobno su i skulpture oslobođene materije i arhitektura bez praktične funkcije te ovim ciklusom radova Richter odgovara na davno otvoreno pitanje o mogućnosti sinteze u području arhitekture i likovnih umjetnosti. Zato se u tom smislu otvaraju mnoga pitanja tijekom muzeološke obrade ovog tipa građe, primarno klasificirane pod pojmom skulptura.

KLJUČNE RIJEČI: Vjenceslav Richter, prostorna slika, prostorna grafika, skulptura, istraživanja prostora, sintezna istraživanja

27. LISTOPADA – dopodne

SAGITA MIRJAM SUNARA

Ilustrirani rječnik projekta Conservation of Art in Public Spaces (CAPuS) kao pomoćni alat za opisivanje fizičkog stanja skulptura

39

KSENIJA ŠKARIĆ

Rječnik polikromije

40

KRISTIJAN CRNKOVIĆ

tezaurus.hr protiv kule babilonske

41

27. LISTOPADA – popodne

ZORAN SVRTAN – GORAN ZLODI

Modeli suradnje na razvoju kooperativnih dijeljenih tezaurusa – uvod u raspravu

42

Ilustrirani rječnik projekta *Conservation of Art in Public Spaces* (CAPuS) kao pomoćni alat za opisivanje fizičkog stanja skulptura

SAGITA MIRJAM SUNARA
Umjetnička akademija u Splitu

Međunarodni projekt *Conservation of Art in Public Spaces* (Konzerviranje – Restauriranje umjetničkih djela u javnim prostorima; akronim: CAPuS), koji je trajao od 2018. do 2021. godine, bavio se muralima i skulpturama na otvorenom. U sklopu projekta izrađen je rječnik koji sadrži najvažnije pojmove vezane za uličnu umjetnost i grafite te za opisivanje fizičkog stanja suvremenih umjetničkih djela u javnim prostorima. Rječnik je namijenjen konzervatorima restauratorima i studentima konzervacije i restauracije.

Zamišljen kao pomoćni alat za izradu izvješća o zatečenom stanju (projekt CAPuS iznjedrio je i predložak/obrazac za izradu takvog izvješća), rječnik dolazi u dvjema inačicama: opsežniji jednojezični englesko-engleski rječnik te sažetiji dvojezični rječnik (engleski u kombinaciji s jednim od jezika CAPuS-ovih partnera: hrvatskim, talijanskim, španjolskim, njemačkim i poljskim). Sve inačice rječnika mogu se u digitalnom obliku, besplatno, preuzeti na mrežnoj stranici projekta.

Pojmovi iz područja konzervacije i restauracije ilustrirani su primjerima murala i skulptura na otvorenom, na kojima su se u sklopu projekta provodila istraživanja i zaštitni radovi. Mnogo je pojmova ilustrirano fotografijama skulptura iz Parka skulptura Željezare Sisak jer ta je zbirka bila predmet bavljenja partnerskih ustanova iz Hrvatske. Hrvatsku istraživačku skupinu vodila je Umjetnička akademija u Splitu (UMAS). Uz fotografije skulptura, UMAS je rječniku pridonio i osiguravanjem njegova prevođenja na hrvatski jezik.

U izlaganju će se objasniti metodologija izrade CAPuS-ova rječnika i predstaviti hrvatski prijevodi pojmova ilustriranih (sisačkim) skulpturama. Usto će se dati osvrt na pojam »vandalizam« koji je iz rječnika izostavljen zbog povezanosti s grafitiranjem, odnosno zbog impliciranja negativnog suda o vrijednosti grafita. Raspravu o pojmu »vandalizam« potaknuo je jedan od projektnih partnera, španjolska tvrtka Montana Colors. Ta je tvrtka jedan od najvažnijih svjetskih proizvođača boja u spreju, a njeguje blizak odnos s umjetnicima grafiterima. Na odluku da se pojam »vandalizam« isključi iz rječnika utjecali su i događaji povezani s prosvjedima tj. s pokretom Black Lives Matter, odnosno načinom na koji je stručna javnost u inozemstvu odgovorila na oštećivanje javnih skulptura i memorijalnih spomenika povezanih s kolonijalizmom i robovlasništvom, a koji su označeni kao uvredljivi ili kulturno neosjetljivi.

KLJUČNE RIJEČI: ilustrirani rječnik, skulptura, Park skulptura Željezare Sisak, vandalizam, *Conservation of Art in Public Spaces*

Rječnik polikromije

KSENJA ŠKARIĆ

Hrvatski restauratorski zavod, Zadar

Boja, sjaj i tekstura važni su za vizualni doživljaj skulpture pa ne čudi što mnogi kipari veliku pozornost posvećuju obradi i izgledu njezine površine. Poseban su slučaj tradicionalne drvene polikromirane skulpture koje su, osobito tijekom 17. i 18. stoljeća, u pravilu bile zajednički uradak kiparske i slikarske radionice, dvaju zasebnih zanata združenih na ovom zadatku. Toj je vrsti građe, zbog brojnosti i tehnološke posebnosti, posvećena specijalizacija konzervatorsko-restauratorske struke. Konzerviranje – restauriranje drvene polikromirane skulpture se, doduše, umnogome preklapa sa srodnim specijalizacijama (drveni predmeti uopće, namještaj, štafelajne slike, osobito one na dasci), ali ima i posebnosti koje njihovo izdvajanje opravdavaju.

Predloženi rječnik namijenjen je ponajprije istraživačima polikromirane skulpture i, osobito, restauratorima. On obuhvaća pojmove kao što su polikromija, polikromacija, repolikromacija, monokromija, bikromija, pozlata(rske tehnike), marmoriranje, alabastriranje itd., uspoređujući tradicionalne jezične oblike sa suvremenima, kao i hrvatske termine s onima u upotrebi u jezicima zemalja s povijesno snažnom produkcijom ove vrste umjetnina.

Dok je izrada tezaurusa ove, kao i drugih restauratorskih specijalizacija, razmjerno jednostavan zadatak, znatno bi složenija bila priprema zajedničkog rječnika osnovnih stručnih pojmova konzervatorsko-restauratorske struke, koji uključuje nazive materijala i tehnika te pojmove koji opisuju vrste oštećenja i konzervatorsko-restauratorskih postupaka. Taj zadatak iziskuje raspravu i usklađivanje termina uvriježenih kod stručnjaka različitih specijalnosti, među kojima ima i onih koji ne podrazumijevaju iste ili analogne pojmove.

Precizna i nedvosmislena stručna komunikacija zahtijeva jasnu i ujednačenu terminologiju. Dok je izrada rječnika stručnog nazivlja ponajprije zadatak struke koja se nazivima koristi, uključivanje jezičnih stručnjaka može biti korisno u završnom oblikovnom poliranju termina kako bi se uklopili u suvremeni standardni jezik, imajući u vidu da restauratorska struka, uz komunikaciju *peer-to-peer*, razvija i onu usmjerenu prema javnosti, kao nužnom dioniku očuvanja baštine.

KLJUČNE RIJEČI: polikromirana skulptura, konzerviranje – restauriranje, stručna terminologija, monokromija, bikromija, repolikromacija

tezaurus.hr protiv kule babilonske

KRISTIJAN CRNKOVIĆ

ArhivPRO d.o.o.

Digitalizacija poslovnih procesa, koja se provodi u mnogim sferama društva, zahvatila je i muzeje. Digitalizaciju ne treba povezivati samo sa skeniranjem građe jer skeniranje je jedna od faza digitalizacije koja je zapravo puno složenija te obuhvaća niz koraka koji će u izlaganju biti opisani i povezani u kontekst razvoja tezaurusa. Digitalizacija nudi priliku da se sveobuhvatno redizajniraju poslovni procesi u muzejima, koji su se tijekom vremena mijenjali, a za digitalno doba nisu optimalni ili možda uopće nisu uspostavljeni. Znamo da će neki dijelovi digitalizacije biti obuhvaćeni promjenama – područje obrade građe, unosa podataka u sustave za obradu, razmjena podataka, agregacija, interpretacija i nadalje pretraživanje i prezentiranje.

Razvoj tezaurusa usko je povezan s ljudskim resursima koje muzejska zajednica ima na raspolaganju, a koji bi se intenzivno bavili konkretnom problematikom razvoja tezaurusa. Volonterski pristup i pokušaj rješavanja problematike tezaurusa do sada nije dao ozbiljnije rezultate ili ti rezultati, koliko god bili važni i imali lokalna obilježja, nisu dovoljno vidljivi niti dostupni. U Hrvatskoj postoje ljudi koji imaju domenskoga znanja, no sistematičnog pristupa rješavanju tezaurusa, kojim bi se muzeji mogli koristiti, još nema. Prepoznavanjem te problematike kao velike prilike da se poveže muzejska zajednica, dodatan je motiv da se potaknu prava pitanja. Dokumentiranje u muzejima uz uporabu nadziranih rječnika i tezaurusa izrađenih kao kooperativni servisi koji su na raspolaganju cijeloj muzejskoj zajednici i koje gradi muzejska zajednica, stvorit će preduvjete da muzeji počnu »govoriti istim jezikom«. Simboličan naziv izlaganja zapravo potiče da udruživanje i okupljanje zajednice oko razvoja tezaurusa prekine izgradnju lokalnih kula babilonskih u kojima svaki muzej, ili čak svaki odjel, »govori svojim jezikom«. Korištenje terminologije samo u lokalnim tezaursima muzejskih sustava, ili čak muzejskih odjela koji ne dijele istu bazu, velik je problem normiranja i standardiziranja obrade u muzejima.

U ovom izlaganju želim s vama podijeliti razmišljanja, i dati prijedloge, o tome što muzejska zajednica može učiniti danas kako bi za određeno vrijeme imali funkcionalan sustav tezaurusa koji ne možemo kupiti od drugih jer jednostavno nije kompatibilan u mnogim dijelovima.

KLJUČNE RIJEČI: tezaurus, interoperabilnost, agregacija, dokumentiranje, digitalizacija, poslovni procesi

Modeli suradnje na razvoju kooperativnih dijeljenih tezaurusa – uvod u raspravu

ZORAN SVRTAN, GORAN ZLODI

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

U izlaganju će se predstaviti mogući modeli suradnje na razvoju kooperativnih dijeljenih tezaurusa s obzirom na mogućnosti suvremenih informacijskih infrastruktura i sustava, a posebice decentraliziranog okružja povezanih otvorenih podataka (engl. Linked Open Data). Pretpostavljeni su ciljevi kooperativnih dijeljenih tezaurusa razmjena podataka i šira interoperabilnost postojećih tezaurusa i terminoloških baza (npr. uspostava trajnih identifikatora za pojmove i nazive), što omogućuje suradnju projekata i stručnjaka koji se koriste različitim sustavima upravljanja tezaurusima i drugim nadziranim nazivljem. Predstavljanje će za raspravu otvoriti i teme poput organizacijskog okvira suradnje i financiranja rada stručnjaka te uspostave i razvoja sustava.

KLJUČNE RIJEČI: tezaurus, terminološke baze, povezani otvoreni podaci, interoperabilnost, modeli suradnje

PROGRAM

Simpozij TEZAURUS SKULPTURE

Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića

Klanjec, 25. – 27. listopada 2023.

25. listopada (srijeda)

- 8:15 Polazak iz Zagreba
Autobus kreće s Glavnog željezničkog kolodvora (sjeverozapadno od ulaza)
- 9:30 Prijava sudionika
Kava, sok, pecivo ...
- 10:00 Otvorenje skupa
Pozdravni govori i uvodna riječ
- 10:20 Zoran Svrtan
Opet tezaurus...
- 10:40 Jelena Balog Vojak
Korištenje nadziranog nazivlja u muzejskom okružju
- 11:00 Aleksandra Vlatković
Od kartoteka i klasifikacije termina prema tezaursu etnografskih muzejskih predmeta
- 11:20 Lana Križaj
Metodologija izrade tezaurusa graditeljske baštine
- 11:40 Ana Šverko
Ilustrirani hrvatski pojmovnik klasične arhitekture (KLAS)
- 12:00 Siniša Runjaić
Smještanje Pojmovnika klasične arhitekture (KLAS) u širi kontekst hrvatske terminološke djelatnosti i digitalno okruženje
- 12:20 Pauza
Domjenak
- 13:00 Razgledavanje
Galerija Antuna Augustinčića
- 13:40 Goran Zlodi
Suradnički model doprinosa hrvatskom terminologijom Gettyjevom Tezaursu za umjetnost i arhitekturu
- 14:00 Dalibor Prančević
U nastajanju: pojmovnik moderne skulpture u Hrvatskoj
- 14:20 Jasmina Fučkan
Mapiranje pojmova na primjeru Zbirke kiparstva Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu
- 14:40 Antonija Dejanović
Tezaursi, skulptura i glazbeni instrumenti: problemi, pitanja i relacije
- 15:00 Ana Kaniški
Tezaurus knjige »Skulptura na otvorenom u Varaždinu«
- 15:20 Tihana Boban
Klasifikacija skulptura prema načinu izvedbe na primjerima umjetnina iz Zbirke hrvatskoga kiparstva od XIX. do XX. stoljeća
- 15:40 Filip Turković-Krnjak
Terminologija vrste, materijala i tehnika suvremene skulpture kroz primjere s Trijenala hrvatskoga kiparstva
- 16:00 Rasprava
- 17:00 Zajednički ručak
- 19:00 Polazak za Zagreb (dolazak u Zagreb oko 20:15)

Simpozij TEZAURUS SKULPTURE

Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića
Klanjec, 25. – 27. listopada 2023.

26. listopada (četvrtak)

- 8:15 Polazak iz Zagreba
Autobus kreće s Glavnog željezničkog kolodvora (sjeverozapadno od ulaza)
- 9:30 Prijava sudionika
Kava, sok, pecivo ...
- 10:00 Drugi dan skupa
Pozdravna i uvodna riječ
- 10:20 Irena Kraševac
Utjecaj germanizama na hrvatsku stručnu terminologiju u području kiparstva
- 10:40 Daniel Zec
Prijedlog tipološke klasifikacije portretne skulpture
- 11:00 Tatijana Gareljić
Zbirka medalja i plaketa Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti u kontekstu pojmova sadržanim u knjizi Bogdana Mesingera »Medalja – povjesnica hrvatske kulture«
- 11:20 Elvira Šarić Kostić
Heraldička baština kao dio skulpture
- 11:40 Nataša Ivančević
Tipološka klasifikacija ženskog akta u skulpturi
- 12:00 Marina Bauer
Tjelesna percepcija u kiparstvu
- 12:20 Pauza
Domjenak
- 13:00 Razgledavanje
Studio Galerije Antuna Augustinčića
- 13:40 Magdalena Getaldić
Sadreni odljevi – od tehnologije izrade do terminološkog određenja
- 14:00 Maro Grbić
Kiparski klesarski pojmovnik
- 14:20 Romana Tekić
Papir kao kiparska tehnika
- 14:40 Radmila Iva Janković
Gotov ili pronađeni predmet
- 15:00 Ksenija Orelj
Crno pače iz muzejskih zbirki: što danas skulptura može biti?
- 15:20 Andrea Klobučar
Problemi terminologije na primjeru fiber art objekata
- 15:40 Vesna Meštrić
Prostorne slike Vjenceslava Richtera – skulptura, slika ili koncept
- 16:00 Rasprava
- 17:00 Zajednički ručak
- 19:00 Polazak za Zagreb (dolazak u Zagreb oko 20:15)

Simpozij TEZAURUS SKULPTURE

Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića

Klanjec, 25. – 27. listopada 2023.

27. listopada (petak)

- 8:15 Polazak iz Zagreba
Autobus kreće s Glavnog željezničkog kolodvora (sjeverozapadno od ulaza)
- 9:30 Prijava sudionika
Kava, sok, pecivo ...
- 10:00 Treći dan skupa
Pozdravna i uvodna riječ
- 10:20 Sagita Mirjam Sunara
Ilustrirani rječnik projekta Conservation of Art in Public Spaces (CAPuS) kao pomoćni alat za opisivanje fizičkog stanja skulptura
- 10:40 Ksenija Škarić
Rječnik polikromije
- 11:00 Kristijan Crnković
tezaurus.hr protiv kule babilonske
- 11:20 Rasprava
- 12:40 Pauza
Osvježanje
- 13:00 Zoran Svrtan – Goran Zlodi
Modeli suradnje na razvoju kooperativnih dijeljenih tezaurusa – uvod u raspravu
- 13:20 Završna rasprava i zaključci
- 14:20 Razgledavanje
Klanjec
- 15:00 Zajednički ručak
- 17:00 Polazak za Zagreb (dolazak u Zagreb oko 18:15)

Kazalo autora

BALOG VOJAK, JELENA 8
BAUER, MARINA 28
BOBAN, TIHANA 18
CRNKOVIĆ, KRISTIJAN 41
DEJANOVIĆ, ANTONIJA 16
FUČKAN, JASMINA 15
GARELJIĆ, TATIJANA 25
GETALDIĆ, MAGDALENA 29
GRBIĆ, MARO 30
IVANČEVIĆ, NATAŠA 27
JANKOVIĆ, RADMILA IVA 32
KANIŠKI, ANA 17
KLOBUČAR, ANDREA 34
KRAŠEVAC, IRENA 23
KRIŽAJ, LANA 10
MEŠTRIĆ, VESNA 35
ORELJ, KSENIJA 33
PRANČEVIĆ, DALIBOR 14
RUNJAIĆ, SINIŠA 12
SUNARA, SAGITA MIRJAM 39
SVRTAN, ZORAN 7, 42
ŠARIĆ KOSTIĆ, ELVIRA 26
ŠKARIĆ, KSENIJA 40
ŠVERKO, ANA 11
TEKIĆ, ROMANA 31
TURKOVIĆ-KRNJAK, FILIP 19
VLATKOVIĆ, ALEKSANDRA 9
ZEC, DANIEL 24
ZLODI, GORAN 13, 42

Nakladnik
MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA
GALERIJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA

Za nakladnika
JURICA SABOL

Urednik
BOŽIDAR PEJKOVIĆ

Lektura
ANDREA FIŠER

Oblikovanje i grafička priprema
ARTRESOR NAKLADA, ZAGREB

Tisak
TISKARA ZELINA d.d., Sv. Ivan Zelina

Naklada
100